

Social- og integrationsministeriet
Sendt med e-mail til:
jub@sm.dk samt caw@sm.dk

Den 18. januar 2013
D.nr. 1171-126
Sagsbeh. Thomas Gruber

Landsforeningen LEV
Blekinge Boulevard 2
2630 Taastrup
Tlf. 3635 9696
lev@lev.dk
www.lev.dk

Vedr.: Høringssvar vedr. forslag til lov om kriminalpræventive sociale indsatser

Landsforeningen LEV har modtaget ovennævnte lovforslag i høring. Vi har dels nogle generelle bemærkninger til forslaget direkte og indirekte implikationer, som vi mener det vil få, hvis det omsættes til gældende lov, samt nogle få mere specifikke kommentarer til forslaget.

Vores fokus er først og fremmest rettet mod den del af forslaget som vedrører voksne ("*Styrket fuldbyrdelse af strafferetlige foranstaltninger m.v.*"), idet det vurderes at være denne del af lovforslaget, som vil få betydning for mennesker med udviklingshæmning.

Generelle bemærkninger

Risiko for lovsjusk

Sociale myndigheders magtanvendelse og indgreb i den personlige frihed og integritet er et følsomt område i socialjuraen og i den konkrete praksis i det sociale arbejde.

Derfor finder vi det særdeles bekymrende, at processen forud for udarbejdelsen af nærværende lovforslag, har været endog meget forhastet – og at baggrunden tydeligvis er en meget omtalt enkeltsag om en pædofilidømt på Kofoedsminde. Lovforslaget er reelt blevet til på blot et par måneder, hvilket åbenlyst øger risikoen for lovsjusk betydeligt – ikke mindst risikoen for, at der ikke i tilstrækkelig grad tages højde for ikke-tilsigtede afledte effekter af nye regler om indgrebsmuligheder.

Manglende proportion

I LEV deler vi naturligvis forslaget helt grundlæggende formål om at forebygge, at dømte udviklingshæmmede begår ny kriminalitet, mens de er domsanbragte. Vi finder imidlertid, at det er helt disproportionalt, at dette skal ske gennem et nyt regelsæt, der desuden vil påvirke en langt bredere målgruppe negativt.

De ganske få og helt enkeltstående situationer, hvor domsanbragte har misbrugt telefon og internet til at begå ny kriminalitet, kan håndteres inden for de eksisterende regler og via domstolene og – i akutte tilfælde – via politiet. Efter LEVs opfattelse bør det være et domstolsanliggende, om der er tilstrækkelig begrundelse for denne form for indgreb i grundlovssikrede rettigheder. Dels af rent principielle og retssikkerhedsmæssige årsager, dels af mere faglige og praktiske hensyn i relation til forholdet mellem den domsanbragte og det pædagogiske personale og eventuelle øvrige beboere i botilbuddet mv. (udddybes senere).

Bekymrende direkte og afledte effekter

I LEV er vi både bekymret for de direkte og afledte effekter af nærværende lovforslag.

De direkte effekter, som vi især er bekymret for, handler om:

- Indgrebsmulighederne repræsenterer en unødvendig forringelse af retssikkerheden for domsanbragte. Indgrebet skal jf. forslaget kunne gennemføres uden forudgående retlig prøvelse, og den domsanbragtes klagemulighed er henlagt til det sociale ankesystem, hvilket er en klar svækkelse af retssikkerheden. Det må i øvrigt forventes, at det kun er en mindre del af de besluttede og iværksatte indgreb, som rent faktisk når frem til en behandling i ankesystemet, da mange af de berørte domsanbragte ikke vil anke afgørelsen, bl.a. grundet funktionsnedsættelsen.
- Indgrebsmulighederne er udstrakt til at gælde samtlige domsanbragte – både de, som har ophold i den sikrede afdeling på Kofoedsminde, og de som opholder sig i almindelige § 108-botilbud. Det vil således være et endog meget stort antal ledere og stedfortrædere, som med forslaget udstyres med udvidede beføjelser til – på grundlag af egne vurderinger – at foretage indgreb i den domsanbragtes fundamentale rettigheder. Med øje for erfaringerne med den faktiske lovimplementering på dette område vil effekten med meget stor sikkerhed blive rettighedskrænkelser for domsanbragte – og antageligt også for ikke-domsanbragte medbeboere i botilbuddene.
- Indgreb kan begrundes med henvisning til ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn. Dette giver reelt meget vide rammer for fortolkningen af, hvornår et indgreb er berettiget. Da der er tale om borgere med svage forudsætninger for varetagelse af egne rettigheder, og da det personale, som skal foretage vurderingen, ikke har juridiske forudsætninger, indebærer det en nærliggende risiko for rettighedskrænkelser af domsanbragte.
- Den pædagogiske indsats for domsanbragte udviklingshæmmede vil blive svækket. Når pædagogiske miljøer udstyres med magtbeføjelser, så træder disse beføjelser i stedet for andre (pædagogiske) handlinger og indsatser. Lovforslagets indgrebsmuligheder vil med stor sikkerhed blive for-

tolket som nye magtbeføjelser af det pædagogiske personale og deres ledelser, og risikoen for at dette fører til 'pædagogisk dovenskab' er overhængende. Selvom det anføres i forslaget, at der løbende skal reflekteres over pædagogiske alternativer til indgrebet, så vil dette ske i mindre omfang end i den hidtidige praksis. Indgrebet er så at sige den lette løsning, og i en ressourcemæssigt presset dagligdag vil indgreb blive foretrukket i flere og flere situationer. Det er ligeledes sandsynligt, at de oplevede indgrebs-beføjelser vil påvirke kommunikationen mellem personale og den domsanbragte i retning af flere 'trusler' fra personalet om at anvende indgrebsmuligheden (uanset om der vil være hjemmel eller ej). Denne 'trussels-kommunikation' vil skade den pædagogiske indsats, som er hele formålet med opholdet i botilbuddet.

- Overvågningen af indgrebenes anvendelse er utilstrækkelig, hvilket yderligere øger risikoen for et eventuelt skred i et botilbuds brug af indgrebsmulighederne ikke identificeres og ikke bringes til ophør. På grund af de aktuelle handle-betalings-kommune-regler vil den løbende overvågning af brugen af indgrebsmulighederne i mange tilfælde være fordelt på to forskellige kommuner. Handlekommunen skal beslutte (godkende) indgrebet i forhold til den enkelte domsanbragte, mens opholdskommunen, der fører det driftsorienterede tilsyn, skal overvåge praksis med anvendelse af indgrebsmulighederne i botilbuddet samlet set. Risikoen for stor uklarhed om, hvilken af de to kommunale myndigheder, der er forpligtet til at holde øje med – og til at reagere på – en uhensigtsmæssig udvikling i praksis, er overhængende.

Afledte effekter

Som nævnt, er det i øvrigt også LEVs klare vurdering at lovforslaget, hvis det vedtages, vil få en række afledte negative effekter. Ikke kun for domsanbragte udviklingshæmmede, men i høj grad også for de borgere, som på grund af deres handicap er tvunget til at bo under samme tag som domsanbragte i et § 108 botilbud.

- Forslaget vil generelt påvirke den faglige medarbejderkultur i § 108 botilbud for udviklingshæmmede i negativ retning. I første omgang vil denne kulturudvikling finde sted i relationen mellem domsanbragte beboere og personale og ledelse. Men over tid kan denne sprede sig til samspillet mellem de øvrige (ikke domsanbragte) beboere og personalet. Indgreb i domsanbragte beboeres personlige frihed med henvisning til ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn er pludselig en del af pædagogens værktøjskasse, og dette vil i mange tilfælde få negativ indvirkning på personalets og ledelsens tilgang til botilbuddets øvrige beboere. Nogle botilbud vil kunne modstå denne bekymrende tendens gennem stærk ledelse og høj faglighed, mens man i andre tilbud med stor sikkerhed vil opleve dette gradvise skred.

- Respekten for botilbuddet som ikke-domsanbragte beboerens eget hjem kompromitteres voldsomt med nærværende forslag. Det er en central værdi i Serviceloven, at også botilbud efter § 108 repræsenterer borge-rens eget hjem. Botilbuddet skal respekteres som sådan – både rent for- melt og som en værdi, der skal kendetegne det pædagogiske personales samspil med beboeren i botilbuddet. Med de foreslåede indgrebsmulighe- der vil ikke-domsanbragte beboere i § 108-botilbud kunne opleve en dag- ligdag, hvor deres med-beboere/naboer får indskrænket fundamentale borgerrettigheder, frihedsberøves mv. – vel at mærke udført af det per- sonale som også hjælper dem i hverdagen. De domsanbragtes med- beboere vil muligvis blive oplyst om de særlige vilkår og regler, som lig- ger til grund for indgrebet. Men mange vil ikke have forudsætninger for at forstå baggrunden for indgrebene – de vil blot være efterladt med en følelse af, 'at det lige så godt kunne være dem selv'. Indgrebsmulighe- derne og deres anvendelse i praksis vil med andre ord styrke ikke-doms- anbragte beboeres oplevelse af at være institutionsanbragt og af at være underlagt personale og ledelse i botilbuddet. Oplevelsen af botilbuddet som beboeres eget hjem – med respekt for privatliv og integritet – vil så- ledes blive svækket.

Det er klart, at ovenstående betragtninger kan affærdiges med formalistiske præciseringer af rammerne for de påtænkte reglers anvendelse. Det håber vi imidlertid, at man vil afstå fra i forbindelse med denne høring. Forslagets ind- virkning på de generelle vilkår for beboere i § 108-botilbud fortjener en indgåen- de og kritisk overvejelse i forbindelse med lovforslagets behandling.

FNs handicapkonvention

Som det er fremgået, har vi i ovenstående kommentarer valgt ikke at foretage nogen direkte reference til FNs handicapkonvention. Dette skyldes ikke, at vi ikke ser konventionsmæssige problemstillinger i forslaget, men at vi finder det indlysende, at forslaget er problematisk, uanset om Danmark havde ratificeret konventionen eller ej. Vi kan i øvrigt henvise til Danske Handicaporganisationers høringssvar, hvori forslagets manglende forligelighed med konventionen er tyde- liggjort på en måde, som vi helt deler i LEV.

Specifikke kommentarer og spørgsmål

Afslutningsvis skal vi anføre følgende mere specifikke kommentarer og spørgs- mål til lovforslaget:

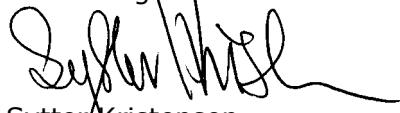
- Hvor præcist bliver kravet om orientering af opholdskommunen (drifts- kommunen), og hvilke specifikke krav vil der være til denne kommunes behandling af oplysningerne?
- Det fremgår, at værger, bistandsværger, ægtefæller, pårørende m.fl. er berettigede til at klage på vegne af den domsanbragte, når den pågæl-

dende ikke selv er i stand til at klage. I den forbindelse er det uklart, om det vil være et krav, at disse personer altid informeres om den afgørelse, som ligger til grund for indgrebet. Desuden er det uklart, hvordan retssikkerheden for borgere *uden* pårørende, værger eller lignende, sikres. Vil der i disse tilfælde blive udpeget en ad hoc værge eller lignende?

- Det er uklart, hvad konsekvenserne bliver, hvis den kommunale myndighed/kommunalbestyrelsen efterfølgende underkender et indgreb, som er truffet af en botilbudsleder på vegne af kommunen:
 - Hvilke konsekvenser har det for botilbuddets leder?
 - Hvilke konsekvenser har det for den borger, som hermed har været udsat for et ikke gyldigt indgreb?
- Det fremgår, at VISO skal yde kommuner, anbringelsessteder og boformer vejledende rådgivning om metoder til risikovurdering. Det er i denne forbindelse uklart, hvad betegnelsen 'vejledende rådgivning' mere præcist betegner. Hvordan adskiller vejledende rådgivning sig fra rådgivning, og hvad er baggrunden for at rådgivningen betegnes som vejledende?
- Det fremgår af forslaget, at den leder eller stedfortræder i botilbuddet, som har besluttet indgrebet, løbende skal overveje, hvordan indgreb kan bringes til ophør og forebygges. Det er i forslaget uklart, om der vil være mere specifikke krav til, hvordan disse overvejelser (og deres konklusioner) dokumenteres i sagsbehandlingen?

Samlet vil Landsforeningen LEV opfordre Social- og Integrationsministeren samt forligspartierne bag den aftale, som ligger til grund for forslagets fremsættelse, til at genoverveje, hvorvidt det er nødvendigt at indføre denne type indgrebsmuligheder.

Med venlig hilsen

Søren Kristensen
Landsformand